

Nicolae Miclescu Spătarul - ancestor of a Nobel Laureate - Ilia I. Mecinikov.
Part II. Ilia I. Mecinikov's life and scientific work;
16th of May 2011 - 166 years since the birth of the European scholar;
15th of July 2011 - 95 years since death

Nicolae Miclescu Spătarul - strămoșul laureatului Nobel Ilia I. Mecinikov.
Partea II. Viața și opera științifică a lui Ilia I. Mecinikov;
16 mai 2011 - 166 ani de la nașterea savantului european;
15 iulie 2011 - 95 ani de la trecerea lui în neființă

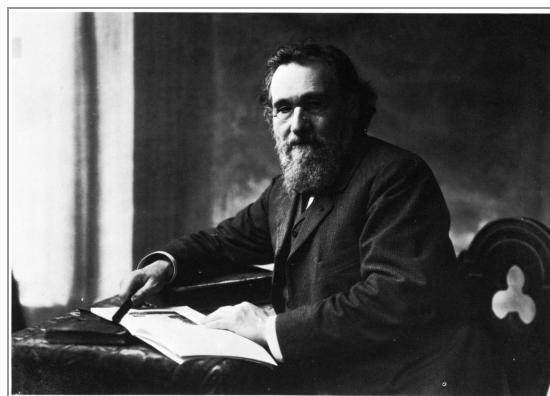
Sorin RIGA¹, Dan RIGA¹, Vasile MAN²

¹ Coordonatorii Departamentul de profilaxie și cercetare a stresului
 Spitalul Clinic de Psihiatrie „Prof. Dr. Al. Obregia”, Șos. Berceni nr. 10, Sector 4
 041914-București 8, e-mail: D_S_Riga@yahoo.com

² Editor șef al revistei Studii de Știință și Cultură, Universitatea de Vest „Vasile Goldiș”
 e-mail: vasileman7@yahoo.com

Nicolae Miclescu Spătarul (1636-1708)

Ilia I. Mecinikov (1845-1916)

Abstract

The work showcases the promotion of Romanian lineage - Nicolae Miclescu Spătarul (1636-1708) as ancestor of scientist Ilia Ilici Mecinikov (1845-1916), Nobel Laureate (1908).

A great figure in world science and bio-medicine, the scientist - creator of two new modern sciences (immunology and gerontology) – is claimed and honoured by four nations: Israeli, French, Russian and Ukrainian. Despite his known Romanian descent on his paternal side – biographically consecrated by his wife Olga Mecinikov – Romania has pushed him into oblivion, by not promoting this historical truth and reality to all.

In our country, Prof. Dr. doc. Ilie Th. Riga (1908-1977) publishes in 1930, in the Romanian magazine, Natura (Nature), Originea românească a lui Metchnikoff (Metchnikoff's Romanian origins). In the 2007-2011 period, two of the authors of the work continuously publish, in the country and abroad, thus creating Dosarul ascendenței românești al lui Mecinikov (Mecinikov's file on his Romanian lineage), for the global informational civilization. They published their works in printed version: in scientific magazines (2007, 2011), in their own monograph Medicina anti-îmbătrânire și științele longevității (Anti-aging Medicine and Longevity Sciences), (2007), in newspapers Ziua USA (The Day - USA), (2008) and Clipa. Magazinul Actualității Culturale Românești (The Moment. The Romanian Cultural Current Affairs Magazine), (2011), in Enciclopedia medicală Românească (Encyclopaedia of Romanian Medicine), (2009) and also on

webpages (the online era): www.DacoRomanica.ro (2010), www.revista-studii-uvvg.ro (2011), www.ziuauasa.com (2008), www.revistaclipa.com (2011), taken over by other internet websites.

Rezumat

Lucrarea relevă promovarea ascendenței românești - Nicolae Miclescu Spătarul (1636-1708) a savantului Ilia Ilici Mecinikov (1845-1916), laureat al premiului Nobel (1908).

Somitare a științei și bio-medicinei mondiale, savantul - creatorul a două noi științe moderne (imunologia și gerontologia) - este revendicat și omagiat de patru națiuni: evrei, francezi, ruși și ucraineni. În ciuda cunoscutei ascendențe românești pe linie paternă - consfințită biografic de soția sa Olga Mecinikov - România l-a dat uitării, nepromovând înscrierea pentru universalitate a acestui adevăr și realitate istorică.

În țara noastră prof. dr. doc. Ilie Th. Riga (1908-1977) publică în 1930 în Revista Natura, Originea românească a lui Metchnikoff. În perioada 2007-2011, doi dintre autorii lucrării publică continuu, în țară și străinătate, creând Dosarul ascendenței românești al lui Mecinikov, pentru civilizația informațională globală. Au publicat în formă tipărită în: reviste științifice (2007, 2011), propria monografie Medicina anti-îmbătrânire și științele longevității (2007), ziare Ziua USA (2008), Clipa. Magazinul Actualității Culturale Românești (2011), Enciclopedia medicală Românească (2009) și de asemenea pe pagini web (era online): www.DacoRomanica.ro (2010), www.revista-studii-uvvg.ro (2011), www.ziuauasa.com (2008), www.revistaclipa.com (2011), preluate de alte site-uri de pe Internet.

Keywords: Restitutions in science and culture; Honouring and commemorating I. I. Mecinikov; Romanian lineage on paternal line; I. I. Mecinikov's life and work.

Cuvinte cheie: Restituții în știință și cultură; Omagierea și comemorarea lui I. I. Mecinikov; Ascendența românească pe linie paternă; Viața și opera lui I. I. Mecinikov.

Copiii și tinerii noștri nu sunt crescuți cu sentimentul dominant al identității lor. De mici ei nu mai sunt ai României, ci aceasta nu mai reprezintă pentru mulți dintre ei - mai ales în mediul urban - decât o simplă escală în drumul lor către „în afară”.

Odată cu identitatea se destramă națiunea și țara își pierde fiii pe care îi formează cu jertfe pentru alții. Este una dintre problemele cele mai grave, pe lângă atâtea altele, prin care trecem. Nu se cuvine să lăsăm mai departe ca valul nepăsării să ne împiedice mersul înainte și să ne întunece viitorul !

Dan Berindei, Identitatea la români, Clipa. Magazinul actualității culturale românești, Rubrica Repere academice, an 4, nr. 24, pp. 1 și 5, martie 2011 (Dan Berindei, 2011a).

NECESITATEA PROMOVĂRII RESTITUȚIILOR ÎN ȘTIINȚĂ ȘI CULTURĂ

Personalități și fapte definitorii, deosebit de semnificative pentru istoria și filozofia științei internaționale și mai ales pentru cultura și știința românească sunt deseori uitate, ignorate, cu voie sau fără de voie, nementionate, iar atunci când sunt cunoscute sunt considerate fără mare importanță.

Și din aceste motive, **viziunea istorică și consemnarea tradiției devin obligatorii pentru orice proiect uman** și pentru caracterizarea oricărui domeniu științific și cultural. Generațiile prezente, instituțiile statului, organizațiile științifice, academice și culturale au obligația de a contribui activ la aceste restituții de patrimoniu și de a releva obiectiv, la adevărata dimensiune pe baza surselor tipărite și documentelor, tradiția, contribuția, deseori esențială, a înaintașilor la

progresul intelectual, la dezvoltarea și instituționalizarea științei, în țara noastră și în lume (D. Riga și S. Riga, 2010).

În acest sens **Exemplul Japoniei** este definitiv și el ar trebui să fie urmat și de alte nații: *Poporul japonez constituie exemplul unei națiuni care s-a integrat modernității, la înalți parametri, păstrându-și mai departe, cu profund respect, elementele existenței milenare ca fundament al noii construcții. În centrul ființării sale se află principii de educație în care sunt afirmate cu o forță impresionantă ideea de patrie și cea de solidaritate* (D. Berindei, 2011b).

Din aceste motive **implicarea fiecăruia dintre noi** devine necesară pentru progresul și dezvoltarea ținuturilor natale: *Îmi mărturisesc credința în capacitatea acestei țări de a merge înainte, dar fără îndoială acest lucru depinde în primul rând de gradul de implicare al fiecăruia, pentru ca acel „diamant prost montat”, cum caracteriza Principatele o nobilă britanică spre sfârșitul perioadei fanariote, să-și depisteze normalitatea și cursul ascendent nu numai în plan material, dar mai ales în cel spiritual* (D. Berindei, 2009).

În lucrarea de față, alături de caracterizarea personalității lui **Ilia Ilici Mecinikov** realizăm și prezentarea originii sale românești pe linie paternă.

OMAGIEREA ȘI COMEMORAREA LUI I. I. MECINIKOV

La 16 mai 2011 s-au împlinit **166 ani de la nașterea** acestui mare savant european, iar la 15 iunie 2011, **95 ani de la trecerea sa în neființă**. Cinstirea lui **I. I. Mecinikov** ar trebui făcută împreună cu înaintașul său după tată, **marele cărturar moldovean N. Milescu Spătarul** (1 iunie 1636-1708), în 2011 împlinindu-se **375 ani de la naștere** și, de asemenea, periodic (anual, aniversar), deoarece prin descoperirile sale a devenit laureat al premiului Nobel pentru Fiziologie și Medicină în 1908, amândoi fiind spirite enciclopedice și deschizători de drumuri.

Propunerea de omagiere împreună a celor doi oameni de știință și cultură are la bază și mențiunea că pentru I. I. Mecinikov ascendența sa pe linie paternă din N. Milescu Spătarul constituia un prilej de mândrie și onoare, fapt pe care îl amintea deseori. Este și unul din motivele pentru care a îndrumat, coordonat și ajutat științific pe tinerii români Ion Cantacuzino (1863-1934) și Constantin Levaditi (1874-1954), care și-au făcut doctoratul la Paris, la Institutul condus de Louis Pasteur (1822-1895), în laboratorul lui I. I. Mecinikov.

Cu toate că există documente și izvoare istorice, prin care se certifică prezența unei **personalități românești de seamă**, a lui **Nicolae Milescu Spătarul** în **arborele genealogic** al lui **I. I. Mecinikov**, acest fapt este puțin cunoscut în România. În plus, este și foarte puțin difuzat, deși tehnologia informației, dublată de mondializarea comunicării (IT & C) și extinderea mijloacelor media în etapa actuală permite cu ușurință acest lucru.

De la lipsa de educație identitară manifestată din păcate în România ultimilor 21 de ani, până la procedura altor țări de marketing - management cultural este cale lungă. Prin modalitățile celorlalți promotori de cultură națională și europeană sunt rememorate și reînscrise periodic valoarea și contribuția universală a personalităților științifice și culturale trecute.

Ținând cont de genialitatea lui Ilia I. Mecinikov, **alte patru națiuni** (evreii, francezii, rușii și ucrainenii) își **revendică** paternitatea acestei personalități enciclopedice, deci **apartenența savantului**. Eforturile lor de restituție trebuiesc remarcate, reflectate și respectate:

- **evreii**: este evreu, deoarece mama lui Ilia I. Mecinikov (Emilia Lvovna, născută *Nevahovici*) a fost evreică (vezi și site-urile www.jewishvirtuallibrary.org, www.jewishencyclopedia.com);

- **francezii**: este francez, deoarece în partea a doua a vieții, din 1888, Mecinikov s-a mutat la Paris, unde a obținut cetățenie franceză, a fost unul dintre colaboratorii apropiați ai marelui Pasteur, iar după moartea acestuia (1895) director adjunct al Institutului Pasteur;

în plus, site-ul Fundației Nobel (www.nobelprize.org), care redă *Nobel Lectures* susținute de laureați, în cazul lui I. I. Mecinikov privind lucrările și cărțile sale, articolele despre el, și prezența lui pe web (Internet), trimite prin legătură directă (link) la Institutul Pasteur, Service des Archives (www.pasteur.fr/infosci/biblio/ressources/historie/metchnikovoff.php);

- **rușii:** este rus, deoarece părinții (cetățenie rusă) și I. I. Mecinikov (în prima parte a vieții) au trăit în Rusia (Imperiul Țarist);

- **ucrainenii:** este ucrainean, deoarece s-a născut în orașul Harkov, localitate în Ucraina de azi, iar la Kiev există un prestigios Institut de Gerontologie.

În opinia noastră trebuie adăugată și o **a cincea națiune, cea română, în conexiune directă cu personalitatea, viața și opera lui Ilia I. Mecinikov**, deoarece:

- din mărturiile contemporanilor săi, el însuși deseori amintea (cu respect și mândrie) obârșia sa românească pe linie paternă din Nicolae Miclescu Spătarul;
- cunoștea viața și opera marelui său predecesor; în acest sens sunt mărturiile colaboratorilor lui din România;
- după moartea sa în 1916, numeroși oameni de știință și cultură străini și români au consemnat în scris înainte de 1989, această realitate. Printre ei amintim: soția-Olga Mecinikov, Gheorghe Marinescu, Ion Cantacuzino, Constantin Levaditi, Ilie Th. Riga, Nicolae Botnariuc, Constantin Motaș, Gheorghe Brătescu.
- au avut destine paralele, desfășurând-și viața în două patrii: N. Miclescu Spătarul în Moldova și Rusia, Ilia I. Mecinikov în Rusia și Franța (ceea ce ar putea fi o motivație la comemorarea lor împreună).

ASCENDENȚA ROMÂNEASCĂ PE LINIE PATERNĂ

Nicolae Miclescu Spătarul (1636-1708, ascendent după tată a lui I. I. Mecinikov) și **Dimitrie Cantemir** (1673-1723, prieten cu Spătarul Iuri Ștefanovici, unul din nepoții marelui Spătar), cărturari, umaniști și enciclopediști reprezintă figuri proeminente ale istoriei și culturii moldovene, românești și europene.

Nicolae Miclescu Spătarul (n. 1636 în Moldova - d. 1708 în Rusia) **a fost un erudit cărturar umanist, enciclopedist, teolog, diplomat, istoric, geograf, etnograf, traducător, memorialist și poliglot** (română, greacă - veche-elina și modernă, latină, turcă și slavonă-rusă). Comemorarea și cinstirea acestei personalități, de anvergură europeană și eurasiatică reprezintă o datorie de onoare: 1958 - 250 ani de la moarte; 2011 - 375 ani de la naștere; acum se impune necesitatea publicării în totalitate a operei sale, deoarece o mare parte din ea a rămas încă în manuscris în biblioteci, arhive și colecții particulare europene. Nicolae Miclescu-Spătarul a fost strămoșul laureatului Nobel (1908), savantul Ilia I. Mecinikov (1845-1916), (D. Riga și S. Riga, 2011a; S. Riga, D. Riga și V. Man, 2011c).

Olga Mecinikov

Olga a fost cea de a doua soție a lui Mecinikov, căsătoria lor având loc în 1875, la doi ani de la moartea primei sale neveste, Ludmila Feodorovici. În 1888, Mecinikov și soția sa Olga părăsesc Odesa și se stabilesc la Paris. Pentru I. I. Mecinikov începe colaborarea benefică cu Louis Pasteur la institutul pe care-l conducea. În tot acest timp, soția sa este alături de el, împreună împărtășindu-și necazurile și bucuriile.

Olga Mecinikov, în cartea dedicată soțului ei *Vie d'Élie Metchnikoff*, tipărită la patru ani de la moarte, **demonstrează filiația românească a savantului**. Cartea s-a tradus în limba engleză în anul următor, 1921 și a rămas până astăzi cea mai bună biografie a lui I. I. Mecinikov.

În prima parte „*Copilăria și adolescența*”, Olga, soția dedică un întreg capitol (Cap. VI, pp.19-23 - **Strămoșii** (*străbunii, predecesorii*) descendenței românești a lui I. I. Mecinikov. Este vorba de **Nicolae Miclescu Spătarul** (n. 1636 în Moldova - d. 1708 în Rusia), boier și cărturar umanist, erudit, diplomat, filozof, teolog, filolog, geograf, etnograf și memorialist. Căsătorit cu o moscovită, au avut împreună mai mulți fii și nepoți. Trei dintre ei au revenit în Moldova și apoi au intrat în armata rusă. Spătarul Iuri Ștefanovici (unul din nepoții marelui Spătar) s-a stabilit în Rusia în 1711 împreună cu prietenul său, domnitorul Dimitrie Cantemir (după pierderea bătăliei de la Stănilești, Prut) la curtea țarului Petru cel Mare, la Sankt Petersburg, care i-a oferit vaste proprietăți. Fiul său a primit numele de Mecinikov (purtător de sabie), deoarece cuvântul Spătar semnifică pe

cel de dregător la curtea domnească din Moldova (și Țara Românească), care purta la ceremonii sabia și buzduganul domnitorului, iar mai târziu avea comanda cavaleriei. În generațiile care au urmat s-au semnalat militari (în special), un marinar, un inginer de mine, un senator și ... un om de știință - **I. I. Mecinikov** (O. Metchnikoff, 1920).

Mama lui I. I. Mecinikov, **Emilia Lvovna, născută Nevahovici** (*Nevakhowitch* în lb. engleză), era de origine evreiască. Bunicul din partea mamei, Léon Nevahovici, evreu polonez, mare negustor de tutun, *om foarte cultivat și de o mare inteligență*, precum ne relatează Olga, datorită persecuțiilor s-a refugiat în Rusia, unde, pentru protecție, a adoptat cultul luteran la sfatul țarului Alexandru I, iar copiii lui au fost crescuți în această religie (O. Metchnikoff, 1920).

Gheorghe Marinescu

Prof. dr. Gh. Marinescu (1863-1938) a cunoscut în detaliu creația științifică a lui I. I. Mecinikov, cu care de altfel a avut numeroase schimburi de idei și chiar controverse științifice, opera acestuia fiind și un izvor de inspirație pentru neurologul român.

Exact la două luni după dispariția lui Mecinikov (**15 iulie 1916**), pe data de 15 septembrie 1916, **prof. dr. Gh. Marinescu l-a elogiât pe marele savant în ședința publică a Academiei Române de atunci**, începând astfel: *Cu moartea lui Metchnikoff dispăre una dintre cele mai de seamă personalități ale științei contemporane. Zoologia, biologia și filozofia biologică, serologia, precum și terapeutica au să deplângă moartea acestui profund gânditor în care se găseau întrunite atât de numeroase calități, acele ale observatorului sagace, ale tehnicianului abil, ale spiritului transcendent și ale savantului, care, prin ipotezele sale îndrăznețe și geniale, se înalță cu mult deasupra celor mai mulți din contemporanii săi. După analiza însemnatelor descoperiri, teorii și experimente ale marelui dispărut, Gh. Marinescu dezvoltă contribuțiile savantului la mecanismele bătrâneții și morții, amintind și de polemica ce a existat între ei cu privire la acest subiect. Dar, ceea ce nu uită să amintească Gh. Marinescu în discursul său, este ajutorul și bunăvoința lui I. I. Mecinikov față de românii I. Cantacuzino și C. Levaditi: **Mecinikov are un alt drept la recunoștința noastră. A fost binevoitor cu compatrioții noștri care au lucrat la Institutul Pasteur, și distinșii mei colegi Cantacuzino și Levaditi au făcut o mare parte din studiile lor în laboratorul marelui dispărut** (D. Riga și S. Riga, 2009).*

Ilie Th. Riga

La numai 22 de ani, student fiind la Facultatea de Medicină din București, viitorul prof. dr. doc. **Ilie Th. Riga** (1908-1977) consemna, reamintea și difuza **Originea românească a lui Metchnikoff**, prin publicarea unei scurte sinteze în revista *Natura*, din **15 oct. 1930** (I. Th. Riga, 1930). Revista a fost special fondată în 1905 de către G. Țițeica și G. G. Longinescu (la care apoi a devenit editor și O. Onicescu), ca *Revistă științifică de popularizare* (ulterior devenită *Revistă pentru răspândirea științei*).

Reproducem în continuare, integral această evocare a lui **I. I. Mecinikov**:

«Este foarte interesant de știut că, printre ascendenții renumitului biolog și totdeodată filozof rus naturalizat francez, Élie Metchnikoff figurează numele unui mare Român, eruditul boier moldovean Spătarul Milescu. În frumoasa biografie (Olga Metchnikoff: Vie d'Elie Metchnikoff (1845-1916), Hachette, Paris, 1920), pe care a scris-o soția sa Olga Metchnikoff e citat istoriograful francez Émile Picot, care după cronică lui Ioan Neculce și alte izvoare istorice, ne dă amănunte asupra vieții Marelui Spătar: „Puțini oameni au avut o viață atât de aventuroasă și se glorificară prin onoruri atât de variate ca Nicolae Spătar Milescu. Numele său e legat de istoria literaturii moldovene, grecești, rusești și chinezești. Originea și talentele sale, complotul său, mutilarea ce i-a fost impusă, călătoria îndrăzneată prin cuprinsul Asiei, pentru a ajunge la Peking, prețioasele învățăminte culese în timpul Ambasadei sale pe lângă Fiii Cerului, toate acestea ațâță curiozitatea oricui”.

Ajuns interpret al țarului *Petru-cel-Mare*, acesta îl consulta în chestiunile Extremului-Orient și îi încredința redactarea în limbi străine a notelor diplomatice secrete. Activitatea literară a

Spătarului a fost vastă și foarte variată. A studiat la Stambul teologia, filozofia, istoria, greaca veche și modernă, latina, slavona și turceasca, iar în Italia științele naturale și matematicile. El a tradus Biblia din grecește în românește; a scris o cronică asupra originii Românilor, articole de teologie, etică și filozofie. El a scris în domeniul artelor, arheologiei și istoriei; a descris călătoria în China, Siberia și fluviul Amur și a făcut numeroase traduceri, din documente diplomatice. Erudiția sa era atât de întinsă, încât contemporanii săi îl consultau pentru cunoștințele sale, ca pe o enciclopedie. S-a căsătorit cu o moscovită și a avut mai mulți copii și nepoți, dintre care trei veniți în Moldova și apoi intrară în armata rusească.

În Enciclopedia lui Brokhaus și Effrone se găsesc următoarele date: „*Metchnikoff*-ii sunt nobili, originari dintr-un boer moldovean, *Spătarul Juri Ștefanovici* (nepotul Marelui Spătar Miclescu) venit în Rusia în 1711 cu Domnitorul *Dimitrie Cantemir*. *Petru-cel-Mare* dete acestui boer proprietăți întinse. Fiul său luă numele de *Metchnikoff* (în traducere rusească purtător de spadă, zice istoricul)” - un fel de Spătărescu al nostru.

În familia lui *Metchnikoff* nu se manifestă orgoliul familial; totuși el avea o mătușă foarte mândră de ilustrul lor strămoș, ne spune soția sa Olga. **Iar noi, la rândul nostru, ne putem mândri de originea românească a lui Élie Metchnikoff, revendicat de Ruși și Francezi în același timp»** (I. Th. Riga, 1930).

Cu trecerea anilor, după cel de al doilea război mondial, între anii 1949-1973, **prof. dr. Ilie Th. Riga**, în celebrele sale cursuri de la Facultatea de Medicină a Universității de Medicină „Carol Davila” din București, **familiariza studenții cu marile descoperiri ale unor distinși savanți români sau de origine română: I. I. Mecinikov**, I. Cantacuzino, N. Paulescu, Fr. Rainer, Thoma Ionescu. În privința lui Mecinikov, argumenta cu date istorice și genealogice filiația românească din N. Miclescu Spătarul, a omului de știință rus, apartenență cu care acesta deseori se mândrea.

VIAȚA ȘI OPERA LUI I. I. MECINIKOV

Iliia Ilici Mecinikov s-a născut în 1845 la Harkov, Rusia și a murit în 1916 la Paris, Franța.

A fost **unul dintre cei mai mari biologi de la sfârșit de secol XIX și început de secol XX**, savant cu largă deschidere enciclopedică, proeminentă forță creatoare în știința și medicina rusă și mondială, vizionar și descoperitor al unor procese fundamentale specifice lumii vii, filozof, remarcabil, scriitor și polemist. Prin opera sa științifică de excepție, a contribuit la crearea, întemeierea și fundamentarea microbiologiei, imunologiei, embriologiei evoluționiste (alături de *Al. O. Kovalevski* - 1840-1900), patologiei comparate și de asemenea a gerontologiei și medicinei anti-îmbătrânire. Împreună cu *Cl. A. Timiriazev* (1843-1920), a fost unul dintre cei mai înflăcărați susținători și propagatori ai evoluționismului și darwinismului (S. Riga și D. Riga, 2007a; D. Riga și S. Riga, 2011b).

După moartea în 1895 a lui L. Pasteur, a fost **director adjunct al Institutului „Pasteur”** din Paris, Franța și apoi **laureat al Premiului Nobel pentru Fiziologie și Medicină în 1908** (S. Riga și D. Riga, 2008a).

A descoperit fagocitoza în 1883, a fost fondatorul imunologiei și a dezvoltat microbiologia. Pe lângă aceasta, I. I. Mecinikov a fost **întemeietorul gerontologiei, medicinei probiotice și primul reprezentant al medicinei anti-îmbătrânire.** Lucrările sale (în special publicate în *Annales de l'Institut Pasteur*) și cărțile (*L'Immunité dans les Maladies Infectieuses*, Paris, 1901, *Études sur la Nature Humaine*, Paris, 1903, *La Prolongation de la Vie. Essais Optimistes*, Paris, 1907 și 1914), tipărite în lb. franceză și traduse imediat în lb. engleză, relevă progresul adus în imunologie, gerontologie, medicina probiotică și științele longevității (D. Riga și S. Riga, 2007c; S. Riga și D. Riga, 2007d).

A demonstrat rolul binar al florei intestinale (în patogeneză și sanogeneză), pe baza căreia a fundamentat științific medicina probiotică și a definit o cale către longevitatea activă, sănătoasă. Medicina actuală a confirmat și dezvoltat în toată lumea medicina probiotică - ca medicină a sănătății și longevității. În plus, pe această bază, industria alimentară și farmaceutică modernă

dezvoltă pe scară largă producția nutriceuticelor și probioticelor (S. Riga și D. Riga, 2007b; S. Riga și D. Riga, 2008b).

Paragrafe din Prelegerea (Nobel Lecture) ținută de Iliia Ilici Mecinikov cu ocazia decernării Premiului Nobel în Medicină, 11 decembrie 1908

Decernarea premiului a oferit ocazia lui Mecinikov de a susține prelegerea intitulată *On the Present State of the Question of Immunity in Infectious Diseases* (Nobel Foundation, 1967).

Redăm mai jos câteva extrase semnificative din această magistrală prelegere, care se evidențiază prin bogăția de idei și concepte originale (la acea dată, acum considerate clasice), logica și profunzimea gândirii, conciziunea și claritatea exprimării și prin capacitatea de a explica publicului larg știința pe înțelesul tuturor:

...I have had the great honour of receiving, together with my excellent friend, Professor Ehrlich, the Nobel Prize for Medicine "for work on immunity", so that it is on this subject that I shall speak. Since the study of immunity is a chapter in medical theory, and theory is often hard to expound to an audience unequipped with the special notions implied, you see the difficulty that lies before me. Fortunately, the theoretical problem on which I shall enlarge concerns the resistance of the body the disease. Whatever concerns health is of real public interest. I take advantage of this to make my address less arduous for you. I shall moreover use the opportunity to show you the practical value of pure research...

There is no need to be a doctor or a scientist to wonder why the human body is capable of resisting so many harmful agents in the course of everyday life... For some individuals who go down at the attack, there are others who have immunity to a greater or lesser extent...

The animal organism is very complex and for this reason, it is often hard to explain in simple concepts the phenomena to be observed...

Certain of the lower animals, transparent enough to be observed alive, clearly show in their midst a host of small cells with moving extension. In these animals, the smallest lesion brings an accumulation of these elements at the point of damage. In small transparent larvae, it can easily be shown that the moving cells, reunited at the damage point do often close over foreign bodies...

I was at this time - more than twenty-five years ago - in Messina, so I turned to the floating larvae of starfish, which had been found for the first time on Scandinavian shores and called Bipinnaria. Large enough for several operations, they are transparent and can be observed alive under the microscope.

Sharp splinters were introduced into the bodies of these Bipinnaria and the next day I could see a mass of moving cells surrounding the foreign bodies to form a thick cushion layer. The analogy between this phenomenon and what happens when a man has a splinter that causes inflammation and suppuration is extraordinary. The only thing is that larva of the starfish, the accumulation of mobile cells round the foreign body is done without any help from the blood vessels or the nervous system, for the simple reason that these animals do not have either the one or the other. It is thus thanks to a sort of spontaneous action that the cells group round the splinter.

The experiment I have just outlined shows the first stage of inflammation in the animal world. Now inflammation as understood in man and the higher animals is a phenomenon that almost always results from the intervention of some pathogenic microbe. So it is held that the afflux of mobile cells towards points of lesion shows the organism's reaction against foreign bodies in general and against infectious microbes in particular. On this hypothesis, disease would be a fight between the morbid agent, the microbe from outside, and the mobile cells of the organism itself. Cure would come from the victory of the cells and immunity would be the sign of their acting sufficiently to prevent the microbial onslaught...

The study of various infectious diseases in man and the higher animals showed first that the facts observed corresponded very satisfactorily with the theory based on research on the lower, transparent animals. Whenever the organism enjoys immunity, the introduction of infectious microbes is followed by the accumulation of mobile cells, of white corpuscles of the blood in particular which absorb the microbes and destroy them. The white corpuscles and the other cells

capable of doing this have been designated "phagocytes", i.e. devouring cells, and the whole function that ensures immunity has been given the name of "phagocytosis"...

Thorough analysis of the phenomena of immunization, an analysis based on extremely numerous experiments, has shown that phagocytosis is in truth a defense action on the part of the organism against the agents of disease...

The phagocytes, subjected to influences favourable or unfavourable, have to reckon with the resistance of the agents of disease in their fight against the microbes. It can happen that the agents secrete substances, which bring about deterioration in the white corpuscles to the point of dissolving them altogether. But in most instances, it is lesions which prevent the phagocytes absorbing and destroying the microbes...

The total of phenomena observed in immunity thus reduces to a series of biological acts, for example the sensitivity of phagocytes, their active movements directed to areas imperilled by the microbes, and a series of chemical and physical acts which bring about the destruction and the digestion of the infectious agents...

The theory of phagocytes, laid down more than twenty-five years ago, has come under heavy fire on all sides. It is only of late that it has won recognition from the well-informed in all lands, and it is only as it were yesterday that it has begun to have practical use. We have thus the right to hope that for the future medicine will find more than one way to bring phagocytosis into play to the benefit of health...

In awarding me a prize for my research on immunity, the Nobel Committee has chosen to honour me for all my work done over twenty-six years, and in part carried out by my many pupils at the Pasteur Institute... (Nobel Foundation, 1967).

Ivan Secenov

Ivan Secenov, Sechenov în englezește (1829-1905) a fost unul din marii savanți ruși, deschizător de drumuri, caracterizat de Ivan Pavlov, elevul său, ca **tatăl fiziologiei rusești**. A fost cel care a introdus pentru prima dată electrofiziologia și neurofiziologia în cercetarea și învățământul medical, beneficiind și de pregătirea sa tehnică, ca absolvent al Universității de Inginerie Tehnică Militară (1843-1848), pe care a îmbinat-o cu studiile medicale la Universitatea din Moscova (1850-1856). Remarcabile sunt **cele trei monografii științifice**, devenite clasice, tipărite pentru prima dată în rusește: **Reflexes of the Brain** (1863), **Physiology of the Nervous System** (1866) și **How should and How develop Psychology** (1873).

Emblematic sunt de asemenea **caracterul și atitudinea sa**, intuiția și respectul valorii, îmbinate cu o desăvârșită solidaritate universitară și academică. Fiind profesor la Academia Medico-Chirurgicală din Sankt Petersburg (1860-1870) și-a dat demisia în semn de protest împotriva neconfirmării numirii lui **I. Mecinikov** într-un post de profesor în cadrul aceleiași instituții.

Ivan Petrovici Pavlov

Ivan Petrovici Pavlov (1849-1936), remarcabil om de știință rus, fondatorul fiziologiei experimentale moderne, având în plus contribuții esențiale în domeniul fiziologiei nervoase și al activității emisferelor cerebrale a primit **Premiul Nobel pentru Fiziologie și Medicină** în 1904.

După patru ani, în 1908, I. I. Mecinikov, împreună cu **Paul Ehrlich** (1854-1915) au obținut **Premiul Nobel pentru Fiziologie și Medicină**. I. I. Mecinikov pentru descoperirea fagocitozei, fundamentarea imunității și cercetările de microbiologie, iar P. Ehrlich pentru inventarea chimioterapiei și lucrările din sfera hematologiei și imunologiei. După festivitatea decernării premiilor de la Stockholm, unde a susținut o conferință remarcabilă *Studiul actual al problemei imunității bolilor infecțioase*, I. I. Mecinikov a plecat din Suedia în Rusia. Societățile științifice din Sankt Petersburg și Moscova l-au sărbătorit cu mult entuziasm pe marele savant.

Cuvintele rostite atunci, într-una din ședințele festive ținute la Sankt Petersburg de Ivan Petrovici Pavlov au fost de o mare importanță și cu adânci semnificații: **Nu putem să nu fim**

mândri că Ilia Ilici Mecinikov este rus prin naștere și aparține Rusiei. Și sosirea lui printre noi este cât se poate de binevenită. După loviturile dinăuntru și dinafară, intelectualitatea rusă are nevoie să-și recapete credința în propriile sale forțe. Și credința asta se poate recăpăta din conștiința că în persoana lui Ilia Ilici, forța și pătrunderea minții rusești, calmă, profundă și obiectivă și-au aflat o recunoaștere mondială (D. Riga și S. Riga, 2009).

Ion Cantacuzino

Ion Cantacuzino (1863-1934), personalitate științifică de excelență a poporului român, este unul dintre creatorii medicinei științifice românești și fondatorul școlii de medicină experimentală și de imunologie. Nicolae Iorga îl considera *însăși întruparea integrală a puterii, voinței și inteligenței omenеști*.

În timpul studiilor universitare efectuate la Paris (triplu licențiat în filozofie, științele naturii și apoi medicină 1887-1891) l-a cunoscut pe Ilia. I. Mecinikov, fiind impresionat de opera marelui biolog. De aceea, l-a rugat pe acesta să-l primească printre elevii săi, iar în 1894 și-a susținut **teza de doctorat „Cercetări asupra modului de distrugere a vibrionului holeric” sub îndrumarea științifică a lui Ilia I. Mecinikov la Institutul Pasteur**. Gândirea și opera științifică a maestrului l-a influențat hotărâtor în evoluția și realizările ulterioare.

Constantin Levaditi

Constantin Levaditi (1874-1954), savant român (născut la Galați), naturalizat apoi în Franța, cu importante contribuții în domeniul virusologiei, microbiologiei și imunologiei, a avut strânse legături cu Ilia I. Mecinikov, care practic a fost maestrul său, iar laboratoarele Institutului Pasteur (unde Mecinikov a devenit director adjunct) au fost sediul descoperirilor sale.

Absolvent strălucit al Facultății de Medicină din București (1892-1898), a ajuns la Paris cu o scrisoare de recomandare a lui Victor Babeș către I. I. Mecinikov și cu o alta a chimistului C. I. Istrati către academicianul Armand Gautier.

I. Mecinikov a fost conducătorul tezei sale de doctorat ”Contributions to the study of mastcells and mastcell-leucocytose” pe care a susținut-o în 1902. După stagiile de pregătire la Institutul de Seroterapie din Frankfurt alături de Paul Erlich (prieten al lui I. I. Mecinikov, ambii obținând Premiul Nobel în 1908) se reîntoarce la Institutul Pasteur ca preparator în laboratorul lui Mecinikov. În 1910, Émile Roux (directorul Institutului Pasteur) îi creează un laborator independent (Laboratorul de Serologie), unde se consacră studiilor de siligrafie și chimioterapie, care l-au făcut celebru în lumea științifică și medicală.

Considerația față de dascălul său, I. I. Mecinikov, cu care ulterior a devenit prieten, a fost constantă de-a lungul timpului.

La moartea maestrului în 1916, C. Levaditi face o sinteză a descoperirilor și activității științifice: *...L'oeuvre de Metchnikoff est si grande, et si complexe, que je ne puis pas songer à donner même une simple énumération de ses travaux; je devrai me borner à rappeler ses découvertes les plus importantes et ceux de ses ouvrages qui présentent, au point de vue médical, le plus d'intérêt.*

Metchnikoff a consacré d'abord son activité scientifique à l'embryologie comparée des animaux inférieurs; il a publié deux volumes remarquables sur l'embryologie des Insectes et sur l'embryologie des Méduses.

C'est en étudiant les larves des étoiles de mer connue sous le nom de Bipinnaires que notre regretté collègue a été conduit à faire ses premières observations sur le rôle des leucocytes...

Metchnikoff et ses élèves ont réussi à démontrer le rôle capital des phagocytes dans la lutte que l'homme et les animaux supérieurs ont si souvent à soutenir contre les maladies microbiennes.

En 1892, Metchnikoff publia ses «Leçons sur la pathologie comparée de l'inflammation» et, en 1901 son ouvrage intitulé: «L'immunité dans les maladies infectieuses», œuvres magistrales qui eurent un grand succès et qui consacrerent le nom désormais célèbre du Professeur de l'Institut Pasteur.

Parmi les travaux les plus connus de Metchnikoff, je citerai encore les Recherches sur la syphilis chez les singes, faites en collaboration avec notre éminent collègue le Dr. É. Roux, les Études sur la flore intestinale dans ses rapports avec les maladies du tube digestif, enfin les Travaux sur la vieillesse, les causes de la déchéance qu'elle entraîne plus ou moins rapidement et le moyens de prévenir cette déchéance ou du moins de la retarder... (C. Levaditi, 1916).

În plus, la împlinirea a 100 ani de la naștere, C. Levaditi rememorează meritele științifice ale marelui dispărut (C. Levaditi, 1945).

EFORTURI ROMÂNEȘTI DE CONTINUARE A RESTITUȚIEI I. I. MECINICOV

Eforturile prof. dr. doc. I. Th. Riga (1908-1977) de a face cunoscută și de a înscrie ascendența românească și opera lui I. I. Mecinikov în cultura românească au fost continuate de fiii acestuia.

Începând din 2007, autorii prezentului articol (Dr. Dan Riga și Dr. Sorin Riga) au înscris în actualitate originea românească a savantului I. I. Mecinikov, viața și contribuția sa științifică.

Ascendența românească și valoarea operei sale au prezentat-o în perioada 2007 - 2011, în

- capitole din cărți:

- **Riga D., Riga S.**, Medicina anti-îmbătrânire și științele longevității, Ed. Cartea Universitară (Ars Academica), București, **2007c**;

Biblioteca Digitală a României www.DacoRomanica.ro, **2010**.

- **Riga D., Riga S.**, *Capitolul 29 - Gerontologie și geriatrie*, pp. 2195-2197 și *Capitolul 30 - Medicina anti-îmbătrânire și științele longevității*, pp. 2232-2233, In: Nicolae Ursea, *Enciclopedia Medicală Românească, de la origini până în prezent*, sub egida Academiei Române, Ed. Universitară Carol Davila, București, **2009**.

- reviste științifice:

- **Riga S., Riga D.**, Ascendența românească a unui laureat Nobel - Ilia I. Mecinikov, *Revista Română de Sănătate Mintală*, vol. 16, nr. 3. pp. 55-58, **2007a**.

- **Riga S., Riga D.**, Ilia I. Mecinikov - fondatorul gerontologiei și medicinei probioticelor, *Revista Română de Sănătate Mintală*, vol. 16, nr. 3. pp. 39-42, **2007b**.

- **Riga D., Riga S.**, Medicina anti-îmbătrânire și științele longevității, *Revista Română de Sănătate Mintală*, vol. 16, nr. 4. pp. 17-20, **2007d**.

- **Riga S., Riga D., Man V.**, Nicolae Miclescu Spătarul - strămoșul laureatului Nobel Ilia I. Mecinikov. Partea I. Impactul european peste veacuri al lui Nicolae Miclescu Spătarul; 1 iunie 2011 - 375 ani de la nașterea cărturarului european, *Studii de Știință și Cultură*, vol. 7, nr. 4, **2011c**, articol tipărit și online (www.revista-studii-uvvg.ro), in press.

- ziare românești cu circulație și în afara țării:

- **Riga S., Riga D.**, Ascendența românească a unui laureat Nobel (I) - Ilia Ilici Mecinikov, *Ziua USA*, articol tipărit și online (www.ziuausa.com), vol. 8, nr. 442. pp. 30-31, 15-21 ianuarie **2008a**.

- **Riga S., Riga D.**, Fondatorul gerontologiei și medicinei probioticelor (II) - Ilia Ilici Mecinikov, *Ziua USA*, articol tipărit și online (www.ziuausa.com), vol. 8, nr. 443. pp. 30-31, 22-28 ianuarie **2008b**.

- **Riga D., Riga S.**, Nicolae Miclescu Spătarul - strămoșul laureatului Nobel Ilia I. Mecinikov. Partea I. Impactul european peste veacuri al lui Nicolae Miclescu Spătarul; 1 iunie 2011 - 375 ani de la nașterea cărturarului european, *Clipa. Magazinul Actualității Culturale Românești*, an 4, **2011a**, articol tipărit și online (www.revistaclipa.com), in press.

- **Riga D., Riga S.**, Nicolae Miclescu Spătarul - strămoșul laureatului Nobel Ilia I. Mecinikov. Partea II. Viața și opera științifică a lui Ilia I. Mecinikov; 16 mai 2011 - 166 ani de la nașterea savantului european; 15 iulie 2011 - 95 ani de la trecerea lui în neființă, *Clipa. Magazinul Actualității Culturale Românești*, an 4, **2011b**, articol tipărit și online (www.revistaclipa.com), in press.

- biblioteci online românești (2010) - cu difuzare atât în formă tipărită cât și în formă electronică pe Internet:
- **Riga D., Riga S.**, *Medicina anti-îmbătrânire și științele longevității*, Ed. Cartea Universitară (Ars Academica), București, **2007**;
- Biblioteca Digitală a României www.DacoRomanica.ro, **2010**.

Practic am creat dosarul ascendenței românești al lui Mecinikov, difuzat în civilizația informațională globală. Ar fi foarte util ca demersurile noastre să fie sprijinite și de alți oameni de știință și cultură pe linie universitară, academică, instituțională, organizațională și media în preocupările privind educația identitară și respectul pentru înaintași, pe care de altfel le au toate țările. Aceasta, deoarece în contemporaneitate, tradiția și patrimoniul au devenit o industrie cu valențe educative, culturale și științifice, turistice, de reprezentare și comunicare.

Considerăm că originea românească pe linie paternă a lui I. I. Mecinikov merită eforturile de a o face cunoscută (și re-cunoscută) periodic la nivel universitar și academic, precum și în media, de cei care slujesc știința și cultura românească, și nu numai.

În plus:

- opera științifică a lui I. I. Mecinikov, prin rememorarea și aprofundarea ei, constituie un izvor de idei, metodologii bio-medicale, modalități de gândire creativă și conexiuni între științe; iar
- ascendența românească pe linie paternă din N. Milescu Spătarul reprezintă un adevăr istoric care face cinste poporului de pe aceste meleaguri, și de aceea el trebuie restituit, repetat și reînscris în patrimoniul cultural românesc, european și universal.

Bibliography

1. BERINDEI D., *În mijlocul cetății*, Academica. comunicare.ro, București, 2009.
2. BERINDEI D., Identitatea la români, *Clipa. Magazinul actualității culturale românești*, Rubrica *Repere academice*, an 4, nr. 24, pp. 1, 5, martie 2011a.
3. BERINDEI D., Exemplul Japoniei, *Clipa. Magazinul actualității culturale românești*, Rubrica *Repere academice*, an 4, nr. 25, pp. 1 și 5, aprilie 2011b.
4. LEVADITI C., Décès du Professeur Élie Metchnikoff, *Bulletin de la Société de Pathologie Exotique*, vol. 9, nr. 8, pp. 545-548, 1916.
5. Levaditi C., Centenaire d'Élie Metchnikoff. Choses vécues. *Presse Médicale*, vol. 26, pp. 363-364, 1945.
6. METCHNIKOFF O., *Vie d'Élie Metchnikoff (1845-1916)*, Librairie Hachette, Paris, 1920.
7. Nobel Foundation, *Nobele Lectures, Physiology or Medicine 1901-1921*, Elsevier, Amsterdam, NL, 1967.
8. RIGA I. Th., Originea românească a lui Metchnikoff. *Natura. Revistă pentru răspândirea științei, sub îngrijirea domnilor G. Țițeica, G. G. Longinescu și O. Onicescu.*, vol. 19, nr. 8, p. 35, 15 octombrie 1930.
9. RIGA S., RIGA D., Ascendența românească a unui laureat Nobel - Ilia I. Mecinikov, *Revista Română de Sănătate Mintală*, vol. 16, nr. 3. pp. 55-58, 2007a.
10. RIGA S., RIGA D., ILIA I. Mecinikov - fondatorul gerontologiei și medicinei probioticelor, *Revista Română de Sănătate Mintală*, vol. 16, nr. 3. pp. 39-42, 2007b.
11. RIGA D., RIGA S., *Medicina anti-îmbătrânire și științele longevității*, Ed. Cartea Universitară (Ars Academica), București, 2007c; Biblioteca Digitală a României www.DacoRomanica.ro, 2010.
12. RIGA D., RIGA S., *Medicina anti-îmbătrânire și științele longevității*, *Revista Română de Sănătate Mintală*, vol. 16, nr. 4. pp. 17-20, 2007d.
13. RIGA S., RIGA D., Ascendența românească a unui laureat Nobel (I) - Ilia Ilici Mecinikov, *Ziua USA*, articol tipărit și online (www.ziuausa.com), vol. 8, nr. 442. pp. 30-31, 15-21 ianuarie 2008a.

14. RIGA S., RIGA D., Fondatorul gerontologiei și medicinei probioticelor (II) - Ilia Ilici Mecinikov, *Ziua USA*, articol tipărit și online (www.ziuausa.com), vol. 8, nr. 443. pp. 30-31, 22-28 ianuarie 2008b.

15. RIGA D., RIGA S., *Capitolul 29 - Gerontologie și geriatrie*, pp. 2195-2197 și *Capitolul 30 Medicina anti-îmbătrânire și științele longevității*, pp. 2232-2233, In: Nicolae Ursea, *Enciclopedia Medicală Românească, de la origini până în prezent*, sub egida Academiei Române, Ed. Universitară Carol Davila, București, 2009.

16. RIGA D., RIGA S., Cultura tradiției și patrimoniului. Ctitorii, toponime și eponime, *Studii de Știință și Cultură*, articol tipărit și online (www.revista-studii-uvvg.ro), vol. 6, nr. 1, pp. 96-112, 2010.

17. RIGA D., RIGA S., Nicolae Miclescu Spătarul - strămoșul laureatului Nobel Ilia I. Mecinikov. Partea I. Impactul european peste veacuri al lui Nicolae Miclescu Spătarul; 1 iunie 2011 - 375 ani de la nașterea cărturarului european, *Clipa. Magazinul Actualității Culturale Românești*, an 4, 2011a, articol tipărit și online (www.revistaclipa.com), in press.

18. RIGA D., RIGA S., Nicolae Miclescu Spătarul - strămoșul laureatului Nobel Ilia I. Mecinikov. Partea II. Viața și opera științifică a lui Ilia I. Mecinikov; 16 mai 2011 - 166 ani de la nașterea savantului european; 15 iulie 2011 - 95 ani de la trecerea lui în neființă, *Clipa. Magazinul Actualității Culturale Românești*, an 4, 2011b, articol tipărit și online (www.revistaclipa.com), in press.

19. RIGA S., RIGA D., MAN V., Nicolae Miclescu Spătarul - strămoșul laureatului Nobel Ilia I. Mecinikov. Partea I. Impactul european peste veacuri al lui Nicolae Miclescu Spătarul; 1 iunie 2011 - 375 ani de la nașterea cărturarului european, *Studii de Știință și Cultură*, vol. 7, nr. 4, 2011c, articol tipărit și online (www.revista-studii-uvvg.ro), in press.

Site-uri de pe web consultate

1. www.nobelprize.org;
2. www.pasteur.fr/infosci/biblio/ressources/historie/metchnikoff.php;
3. www.jewishvirtuallibrary.org;
4. www.jewishencyclopedia.com;
5. www.DacoRomanica.ro;
6. www.revista-studii-uvvg.ro www.ziuausa.com;
7. www.ziuausa.com.
8. www.revistaclipa.com.